

Elektrodynamiikka, kevät 2008

Harjoitus 12 (2.5.)

1. Määritellään 4-komponenttinen täysin antisymmetrinen permutaationsymboli ϵ siten, että $\epsilon^{0123} = 1$ ja $\epsilon^{\alpha\beta\gamma\mu}$ on antisymmetrinen minkä tahansa indeksiparin vaihdon suhteen. Määritellään duaalinen kenttätensori ($G^{\alpha\beta}$) seuraavasti:

$$G^{\alpha\beta} = \frac{1}{2}\epsilon^{\alpha\beta\mu\nu} F_{\mu\nu}$$

- a) Laske $G^{\alpha\beta}$:n komponentit ja vertaa niitä $F^{\alpha\beta}$:n komponentteihin.
- b) Osoita, että homogeeniset Maxwellin yhtälöt ovat

$$\partial_\beta G^{\alpha\beta} = 0$$

- c) Osoita, että $\mathbf{E} \cdot \mathbf{B} = -\frac{c}{4} F_{\alpha\beta} G^{\alpha\beta}$.
2. Osoita, että suureet $\mathbf{E} \cdot \mathbf{B}$ ja $\mathbf{E}^2 - c^2 \mathbf{B}^2$ ovat Lorentz-invariantteja.
  3. Havaitisijan K mielestä äärettömän pitkässä suorassa langassa varaus pituusyksikköä kohti on λ ja lisäksi langassa kulkee tasavirta I . Havaitisija K' liikkuu K :n suhteen vakionopeudella v langan suuntaisesti etäisyydellä d langasta. Määritä K' :n havaitsemat varaus- ja virrantiheydet ja sähkömagneettinen kenttä.
  4. Ratkaise levosta lähtevän varauksellisen hiukkasen (massa m , varaus q) relativistinen liikeyhtälö vakiosähkökentässä $\mathbf{E}$ (ilman säteilyhäviöitä).
  5. Varauksellinen hiukkanen saapuu hetkellä $t = 0$ puoliavaruuteen $x > 0$ pitkin x -akselia nopeudella $v_0 \mathbf{e}_x$. Alueessa $x > 0$ on homogeeninen magneettikenttä $B_0 \mathbf{e}_z$ (siis kohtisuorassa alkunopeutta vastaan). Ratkaise hiukkasen relativistinen liikeyhtälö (ilman säteilyhäviöitä).
  6. Valitse koko kurssin laskuharjoitustehtävistä kolme opettavaisinta ja/tai mielekkäintä sekä kaksi todellakin turhaa ja/tai vastenmielistä tehtävää. Perustele valintasi. Hyvällä onnella jokin näistä tehtävistä tulee välikokeeseen. Muistathan myös kurssipalautteen verkossa:
<http://www.physics.helsinki.fi/suomi/opetus/kurssipalaute/>

Ratkaisut on palautettava viimeistään tiistaina 29.4. klo 12.

Tehtävän 6 vastaukset voi palauttaa vielä 2.5. (harjoituksissa tai suoraan Elinalle).

Vapun vuoksi ainoa harjoitusryhmä on perjantaina 2.5. Tilaisuus on tarvittaessa englanninkielinen.

Viimeinen luento on ma 5.5. klo 10-12 (kertausluento).

Toinen välikoe on ma 12.5. klo 9-13 salissa D101. Koealue: luentojen luvut 8-15 ja harjoitukset 7-12.